

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАКОНОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СВ'ЯТУ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 292. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 15-го грудня, 1936.

VOL. XLIV. No. 292. Jersey City, N. J., Tuesday, December 15, 1936. THREE CENTS

КОНФЕРЕНЦІЯ ЗА ПЛАН МИРУ ДЛЯ АМЕРИКИ

Б'УЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — Складані на борзі збори „постійного комітету для організації миру” на Міжамериканській Конференції для Вдержання Миру постановили одногосно всіма голосами членів, з котрих кожний є рівночасно міністром заграничних справ у своїй державі, предложити повній конференції два плани забезпечення миру на західній півкулі.

Перший з тих планів зобов'язує всі американські держави до мирової співпраці на випадок, коли мир американських республік буде загрожений. Другий постановляє, що американські держави мають робити дії замирнення Америки, якщо прийшло до війни між двома державами Америки.

Ухвалення цих двох планів запевнене. Конференційний керівничий комітет опрацьовує дальші плани.

ПЛЯНУЮТЬ НОВУ „НАЙРУ”

ВАШИНГТОН. — На Раді Промислового Поступу ухвалено резолюцію про потребу нового законодавства про регуляцію промислів і торгівлі, як це було в „найрі”.

Бері, іменованій президентом „координатор промислової кооперації”, обіцяв подати до публичного відома відповідний план нової „найри” ще цього тижня.

ХОЧУТЬ ПОСТІЙНИХ ТАБОРІВ „ЦИВІЛЬНОЇ КОНСЕРВАЦІЇ”

ВАШИНГТОН. — Роберт Фечнер, директор бюро для Корпусів Цивільної Консервації („Сі-Сі-Сі”) заявив у своїй raporті для президента Рузвелта, що як довго будуть молоді люди, охочі до праці, а без праці не зі своєї вини, так довго „Корпуси Цивільної Консервації” мають сповняти велику службу для національної політики.

ВЕЛИКА БИТВА МІЖ СТРАЙКАРАМИ І СТРАЙКОЛОМАМИ

ПАРК СІТІ (Юта). — Страйкуючі майнери копалень срібла зчинили кулачну бійку з соткою охочих до праці страйколомів і, звівши з ними справжню битву, не пустили їх до копалень.

ДАЛЬША КАМПАНІЯ ПРОТИ ТЕРОРИЗМУ

СПРІНГФІЛД (Лінойс). — Федеральні агенти дали арештувати людей, підозрілих за підкладання бомб під наладовані вуглям залізничні поїзди підчас недавнього страйку майнерів, веденого так званою „прогресивною” майнерською юнією. З арештованих 32 осіб 25 уже постаралися за визначену судом заруку в сумі 10,000 доларів за особу й виїшли на волю.

НЕБУВАЛІ БЛИЗНЯТА

КАЛГАРІ (Алберта). — Д-р Лернер подав місцевій газеті вістку про небувальні випадок народження близнят. Дня 15-го листопада ц. р. в одній родині в Саскачевані народилася дитина. Лікар певний, що за місяць народиться дитина. Перша дитина важила при народженні півфунта фунта й живе; лікар певний, що друга теж буде жива.

ВІДГУКИ ІМІГРАНТІВ НА КРАЄВІ ПОДІЇ

НЬО ЙОРК. — У готелю Астор відбулася в неділю збори айриської (ірландської) націоналістичної організації „Клен-на-Гейл оф Америка” в справі недавніх подій в Ірландії. Двісті делегатів, що заявили на зборах, одногосно осудили признання айриським парламентом короля Юрія Шестого. Збори заявили, що вони „не признають авторитету короля Англії над старинною й непобідною айриською нацією”.

На заклик Німецько-Американської Ліги Культури відбувся в Гонтс Пойнт Пелес у Бронксі так званий Німецький День. Віче, на котрому з'явилися півчверти тисячі осіб, слухало, як бесідники осуджували уряд Гітлера. Між бесідниками були д-р Курт Розенфельд, бувший пруський міністер судництва, та князь Губертус фон Левенштайн, бувший провідник німецького католицького молодечею руху.

80,000 ОСІБ БЕЗ ДАХУ НАД ГОЛОВОЮ ЧЕРЕЗ ПОВІНЬ

МАНІЛА (Філіппіни). — Уряд і Червоний Хрест вислали в долину ріки Кагаян, що вилити була минулого тижня, допомогу для жертв повені. Обчислюють, що вилит цієї ріки вигнав з доміт коло 80,000 осіб. Досі знайдено 116 трупів жертв повені.

СКІЛЬКИ МІЛОНЕРІВ В АМЕРИЦІ?

ВАШИНГТОН. — Податковий уряд знайшов між оподаткованими людьми краю 33 особи, що платять податок від річного приходу понад 1 мільон доларів.

Таких мільонерів було в 1933-тім році 50, у 1932-тім 20, у 1931-тім 77, у 1930-тім 150, у 1929-тім 513, у 1928-тім 511, у 1921-тім 21, у 1914-тім 60.

В ЮВІЛЕЙНІЙ КНИЗІ У. Н. СОЮЗУ

ЯКА ВЖЕ НА ВИКЛЧЕННІ,

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ ПОДАЄТЬ ТЕ ЧИСЛО ЧЛЕНІВ,
ЯКЕ У. Н. СОЮЗ МАТИМЕ З КІНЦЕМ ЦЬОГО, 1936, РОКУ.

ТЕПЕР ДО ПОВНОГО ЧИСЛА 30,000 БРАКУЄ ЩЕ 292 ЧЛЕНІВ.
ТИХ 292 ЧЛЕНІВ МИ МУСИМО ДІСТАТИ ДО КІНЦЯ РОКУ,
БО НЕ МОЖЕМО ДОПУСТИТИ ДО ТОГО, ЩОБИ ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА У. Н. СОЮЗУ ВИКАЗУВАЛА МЕНШЕ ЯК 30,000 ЧЛЕНІВ. ТОМУ ДОЛОЖИМ УСІХ ЗУСИЛЬ І СЛОВНИМ ЦЕЯ ВАЖЛИВИЙ СОЮЗОВИЙ ОБОВ'ЯЗОК.

БАТЬКО ЗІМЛІВ, ЯК ПОЧУВ ПРО ЧВОРАКІВ.

В Сінат, Мізурі, вродила жінка фермера Джеймса четверо дітей за одним заходом. Коли лікар, що був при породі, сказав радісну новину батькові, той змілів. З тих дітей один був хлопчик, а троє дівчат. Незадовго перша й остання дитина, обое дівчата, померли.

ЦЕРКВИ КРИТИКУЮТЬ УРЯД ЗА ЗБРОЄННЯ.

На зборах Федеральної Ради Церков Христа в Америці, що відбулися в Асбери Парку, Нью Джерзі, ухвалено заяву, що християнські церкви не можуть піддержувати моральну збільшування воєнних озброєнь американським урядом, бо це противилосб мировий політиці. Збори заявили теж за те, щоб військовий вишкіл у публичних школах був добровільний, та щоб він починався аж з колегій.

ДОРОГО ЗАПЛАТИВ ЗА ІЗДУ З ВЕНКУВЕРА ДО ТОРОНТА.

Дорого заплатив за ізду товаришом потягнув з Венкувера до Торонта Йосиф Мур з Давфриду, Ман. Його знайдено в Торонті неспритомним у товаришів вагоні, наповненім земними орішками (пінотс). Вагон виїхав з Ванкувера 9 днів передтим. Як запечатано його в Венкувері, так він і прибув до Торонта. Урешк той час Мур лежав на орішках і живив ними, але пшті не мав нічого. Було з'явлено і він мало що не замерз. Неспритомного забрали до шпиталю і життя його врятовано, але показалося, що в його ноги кинулася тангрена і лікарі були приневолені відтяти йому обі ноги.

Мур, кажуть, по народности українець. В ліві він робив на Фармак коло Давфину. 15 жовтня знайдено його виснаженого голодом на передмісті Вінніпегу і забрано до шпиталю. Зо шпиталю він виїшов 23 жовтня і не багато думавши, вчепився тягарового вагону, що завів його до Ванкуверу. Там, як він сам омовідає, виїшов на зісто, впався, по якому заліз знов до першого вагону, який знайшов, і заснув. Пробудився, коли вагон був уже в русі, але з вагону ніяк не міг видобутися. Пробував звернути на себе увагу стуканням, але й це не помогло. Остаточно втратив притомність і так його знайдено.

КОНФІСКАТА „БІЛОРУСЬКОГО ВІДРИВНОГО КАЛЕНДАРЯ НА 1937-МИЙ РІК”

„Беларуская Кривіца”, що виходить у Вильні, пише: Адміністраційна влада сконфіскувала 23-го жовтня ц. р. цілий наклад „Білоруського Відривного Календаря на 1937-мий рік”. (30,000 примірників), який на спільку видали три вилеські білоруські кінгарні. Справу цей конфіскації вирішить незабаром суд.

НАГРОБНИК СВ. ІВАНА.

Американський археолог д-р Джордж Ламса відшифрував у Вашингтонському Музею напис на колоніні, яку відкопано торік серед руїн синагоги в Капернаумі. Є це — як каже д-р Ламса, нагробник св. Євангелиста Івана. Напис вритий арамейською мовою, якої вживали за часів Ісуса Христа мешканці Галилеї. Ця мова збереглася досі без змін серед 22,000 асирійців у горах Курдистану. Д-р Ламса каже, що Христос говорив по арамейській і цією мовою виголошив свою першу проповідь у Капернаумі.

ПОМИЛКА КОВАЛЯ

Експлозія газоліни запалила одніна на ковалеві Джаноті Урсулеві в Гленелд, Ман. Щоб згасити вогонь, він почав у бочку, думавши, що вона з водою, одначе бочка була порожня і в додатку коваль застриг у ній так, що не міг видобутися. З трудом вдалося йому бочку перевертити і висунути з неї і аж тоді скочив у сусідову яму з водою. Так остаточно вгасив огонь на собі.

ВІРНИЙ ПЕС УРЯТУВАВ ФАРМЕРА.

80-літнього фермера Дейвса, на захід від Трі Гілас в Алберті, врятував від смерті вірний пес, коли його звалила на землю мороза й готовилася задарити рогами. Пес кинувся на корову й прогнав її.

ПРИПІНЯТЬ ЧАСОПИС, ЩО МАЄ 270 ЛІТ.

Недавно видавничі спілка, що видає в місті Генті в Бельгії часопис „Gazet van Gent” („Гентський Часопис”) флямандською мовою минулих 270 років, оловістила, що припинить видавання свого часопису з першим січнем 1937 р. через грошеві клопоти.

ВИТЯГНУЛИ ПОЛЬСЬКУ КУЛЮ.

Михайло Дмитрик, бувший стрілець Української Армії, був пострілений у 1918 р. польськими легіонерами, діставши кулю в плечі. Ту кулю вдалося витягнути з плечей 8 грудня б. р. без усяких перешкод. М. Дмитрик живе в Честер, Па.

ЯК ЗАПЕВНИТИ СОБІ ДАХ НАД ГОЛОВОЮ НА ЗИМУ.

Спосіб на це винайшов один волохита в Яблонові коло Торуня (Польща). Він розбив палицею велику шибу вісткового вікна, вартости 500 зл. і спокійно чекав, аж прибуде поліція. Як мотив свого вчинку він заявив, що хоче дістати три вилеські чекав, аж прибуде поліція. Як мотив свого вчинку він заявив, що хоче дістати три вилеські чекав, аж прибуде поліція. Як мотив свого вчинку він заявив, що хоче дістати три вилеські чекав, аж прибуде поліція.

ЖАХЛИВИЙ ЗЛОЧИН.

На залізничній лінії НАР., що йде на Піс Ривер, недалеко албертійського містечка Чисголл, 40-літній Карло Швед застрілював 30-літнього секційного формана Карла Нелсона, його 23-літню жінку і півтрьохрічного сина убив ложисшем від стрільби, даді застрілював 35-літнього Івана Марцинока і 55-літнього Дж. Рула. По довершенні злочині сам застрілювався. Швед був безжениий. Злочин повповнив з пшті за те, що Нелсон став форманом на його місце. В листі написав, що він „перетомлений життям”.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ УЧИ- ТЕЛЬКИ-УКРАЇНКИ.

В криниці біля сільської школи, що лежить 25 миль на північ від містечка Вегревел в Алберті (Канада), знайдено тіло 25-літньої вчительки Анни Кирилюк. Коли ранком того дня прийшли учні в школу, а вчителька не приходила, вони пішли до хати, де вона самотіна мешкала. Одначе й там її не було. Почалися пошукування. Остаточно знайдено її в криниці. Слідство вказує, що вона ввечері пішла набрати води в криниці, поховану, і впала вниз головою. Поранення на руках і раменах ведуть до припущення, що вона старалася рятуватися, одначе криниця була дуже вузька і вона не могла в ній обернутися. Криниця а середині має дві стони з проміри. Панна Кирилюк є дочкою відомого вєревильського українця, Василія Кирилюка.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО С. У. Н.

ЛЬВІВ. — Перед судом присяглих у Львові розпочалася 28 листопада ц. р. розправа проти 25-літнього В. Макара, 20-літнього В. Хоми і 20-літнього М. Смужки, яких польський уряд потягнув до відповідальности за приналежність до Організації Українських Націоналістів. Обвинувачених обороняють адвокати: д-р С. Шухевич і д-р В. Гриньовський.

НАГІНКА НА УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ У КИЄВІ.

БЕРЛІН. — Берлінський „Ангріф” повідомляє про нові репресії московської влади в Україні проти українських письменників. Влада нібито викрила нові „націоналістичні тенденції” в діяльності організації українських письменників у Києві і в зв'язку з цим скинула відомого письменника Сенченка з голоства в згаданій організації. Тому, що подібні „ухили” повторюються від ряду літ, советська влада вирішила доручити провід над українськими письменниками спеціальній контрольній комісії письменниками спеціальній контрольній комісії, складеній з п'ятьох членів.

АРЕШТУЮТЬ, ХОЧ НІБИ Є „КОНСТИТУЦІЯ”

МОСКВА. — Не звертаючи уваги на новоухвалену „конституцію”, арешти в Советах продовжуються з давньою силою. Комісар справедливости Криленко без обиняків заявляє в „Ізвестях”, що боротьба проти „троцькістів” і інших ворогів советського режиму не буде послаблена ні на мінуту. „Ми будемо продовжувати в непослабленю енергетією, говорив він, нищення всіх останків капіталістичної ідеології та дрібно-буржуазних звичаїв і традицій. Для тих, що стануть до боротьби проти соціалізму, ми знайдемо всякі способи, до викорінення включно”. В Советах ніхто не вірить, що „конституція” принесе якунебудь зміну.

ПОНЕВОЛЕНІ НАРОДИ ПРОТИ „КОНСТИТУЦІЇ”

ПАРИЖ. — Управа „Прометей”, організації емігрантських політичних груп тих народів, що поневолені більшовиками, запротестувала проти советської новоухваленної „конституції”. „Советський уряд, говорить протест, потоптав інтереси неросійських народів, а разом разом новою конституцією намагається зробити вражіння, що ті народи мають повні політичні права. Північного Еміграція України, Грузії, верховинців Північного Кавказу, кримських татарів, Карелії, Туркестану та кубанських і донських козаків протестують проти накиненого їм советського устрою”.

СОВЕТИ ЗДАВЛЮЮТЬ НАУКУ.

МОСКВА. — Советська влада заборонила відбуття світового конгресу генетики (науки про родовід істот), що мав відбутися з участю тисячі вчених з цілого світу в серпні цього року в Москві. Рівночасно вона арештувала своїх учених: Завілова, Штйвкя й Аголя (останній з Української Академії Наук). Закидає їм советська влада те, що у своїх наукових дослідках вони роблять такі самі висновки, до яких прийшли німецькі нацисти, а саме, що не всі людські роди мають однакову вроджену інтелігенцію. Советська влада повела гостру кампанію проти згаданих учених і остаточно довела до їх арештування.

ГРІЗНА СИТУАЦІЯ В КИТАЮ.

ШАНГАЙ. — Збунтовані китайські війська на чолі з ген. Чанг-Гсу-Лянгом арештували годовного команданта китайських військ, ген. Чянг Кай-Шека, й послали ультиматум до китайського нанкінського уряду з домаганням негайного виводження війни Японії, приречення, що уряд так довго не заперестав боротися проти Японії, аж доки не відзискає всіх утрачених територій, та позволення, щоб до китайської націоналістичної партії, Куомінтанг, дозволено прийматися комуністів.

ТОКІО. — Японські круги є того переконання, що у зв'язку з бунтом генерала Гсу-Лянга й арештуванням Кай-Шека в Китаю виникла дуже грізна ситуація, яка може потягнути в круглі війни наперед Азію, а згодом Європу. Бо за цим бунтом, говорять японці, стоїть Москва.

ЦЕРКОВНІ ДОСТОЙНИКИ ТАВРЮЮТЬ БУВШОГО КОРОЛЯ.

ЛОНДОН. — Архиепископ з Кантенбері прилюдно натаврував бувшого короля Едварда за те, що він утримував зв'язки з „чужими” жінками. Подібне зробили й інші єпископи.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1898

English newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Вид. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАНЕПАД ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ

Як ще хто був в Америці, що ждав від річної конвенції Американської Федерації Праці, що недавно відбулася в місті Тампа, в стейті Флорида, якоїсь акції на рятунку цієї організації робітників, той мусів нею зовсім розчаруватися. Ціла конвенція робила на безсторонних обсерваторів вражіння повної мертвеччини.

Не можна сказати, що конвенція не мала великої нагоди. Перед конвенцією стали питання великої ваги, і ці питання конвенція могла розв'язати у конструктивний, відважний спосіб. Між такими справами було передовсім питання способу організувати робітників у юнії: чи на основі промислових, чи фахових. Були далі питання кампанії серед сталевих робітників, моряцький страйк, творення фермерсько-робітничої партії, поправка американської конституції для уможливлення суспільного законодавства, боротьба проти фашизму в Америці. Можна було в кожній з тих справ зайняти становище сильне, молодецьке, відважне, яке могло стати основою живої акції.

Та конвенція такого становища зайняти не вміла. Вийшла, наприклад, справа способу організації, і став справу реферувати Матю Вол, один з найконсервативніших людей Федерації Праці, котрого само ймення виключає можливість погодження з собою посварених фракцій. Писали газети, що Вол читав рапорти слізливим тоном і закликав до згоди, одначе слова його рапорту були такі прикри й драстичні, що до ніякої згоди довести не могли. Цей рапорт просто не дав найменшої можливості для юнії, які зорганізувалися в „комітет для промислової організації“, приступити назад до Федерації Праці. Як конвенція ухвалила пропозицію урядом Федерації резолюцію в цій справі, вона тим самим знищити, чи раз на все, можливість для цих юній вертатись до Федерації Праці. А ці юнії мають понад мільон членів, коло одної третини всього членства Федерації Праці.

Таксамо й в інших справах конвенція не проявила ніякої здібності вийти поза перестарілі розв'язки. Щоправда, конвенція ухвалила резолюції про потербу кампанії для організування робітників у різних незорганізованих промислах, але ці резолюції мусять лишитися побожними бажаннями, що не стануть основою до якоїнебудь акції.

Не можливий вести акцію за організації нових юнійних відділів, коли центральний місцевий комітет юній не буде мати права проголошувати ніякої фірми несправедливою для робітників, а буде обов'язаний старатися аж за відповідний дозвіл від верховного уряду юнії або Федерації Праці.

Цього роду обмеження мусять відібрати охоту до праці. З ними Федерація Праці мусить далі нидіти.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНИ“.

Переклад зборюється. — Авторські права застережені.

Очі й ніс Феропонта виявляють неспокій. Усміх його гіркий. Двадцять років учив він про „Степне криво, Чернозёмную полосу“ і тут знає Україна. Дід Дніпро, Тарас Шевченко, мова... З невідомого, з підземелля, з туманів минулого виступає й заливає кляси, коридори, обступає навкруги пана географа та історика Феропонта ненависна Україна.

Він не ходить, не сидить, не спить. Він гаєє з кляси в клясу, брязкає невинними дверима, шарпає старенького Іванова, в якому короткі й довгі Піпінні починають балакати „мовою“.

І не видержав Феропонт. Цього особливого ранку з'являється в кляси, робить кілька напружених зусиль і починає: — Панове! Від сьогодні пічемо викладати історію й географію на українській мові.

Всі кляси, салі й кородори розносять нечувану вість. Феропонт упав! Великий малорос не видержав. Матроски і Пушкін не помогли, зрадили. Іде мова і валить язик. Немає гаді... По Водохрещах вертається з Оніємського полону дядьків

Василь. Вечір. У світлиці на коминку блимає маленька нафтова лампочка. На лавах куняє кілька сусідів, що зійшлися „посидіти“, полатати погоду, оповісти, хто де помер на еспанку, згадати Петлюру. Переговорили все і замовкли. Одарка сидить на печі, Єлисей під бугаєм на тапчані „підбиває“ мотузком постіль. Йому зовсім нічого не видно, але свою роботу він знає і пальці зовсім добре замінюють очі. Він виводить під носом якусь стару протяжну пісню...

У кухні зовсім темно, тільки маленька смужка кволого світла продирається крізь напіввідчинену половину дверей.

Синні двері рипнули і хтось увійшов до кухні. Всі піднімають голови. Володько встає зі стільчика, що стоїть перед горючою грубою, і відхилив двері до кухні. З темноти виступає Василь.

— Добрий вечір вам! — каже він повільною мішаною мовою. Вимовив і стоїть, оглядається, ніби хоче отямитися, куди він поже. Маленька хвилячка тиші. З тапчана встає Єлисей. З лав зводяться сусіди. З печі злізати Одарка. Оніємського полону дядьків

ЗМАГАННЯ ДО ЗАРАДИ БЕЗРОБІТТЮ

В останніх кількох тижнях на фронті безробіття зазначилися такі важні події: Великі компанії почали підносити дивіденди, у висліді чого папери на біржі підскочили на вартості. Заразом почали компанії виплачувати бонуси своїм робітникам, а також почали підносити їм платню.

Федеральний уряд у Вашингтоні кілька разів соромливо натякнув, що буде ступнево зивати „адміністрацію поступу праці“ (Доблю Пі Ей), а обов'язок опікуватися безробітними передаватиме стейтовим і муніципальним урядам.

Третім замітним випадком є уступлення підсекретаря хліборобства, Тогвела. Уступаючи, заявив він у своїй промові, що фактично ми не є ще на правдивім шляху до економічної поправки. Бо хоч продукція росте, а навіть промисел частинно назад абсорбує армію безробітних, проте внаслідок технічних уліпшень безробіття не маліє пропорційально до збільшення продукції. Беручи під увагу пів-мільоновий приріст безробіття зперсеред молодих, наростаючих поколінь, що заливають ринки праці, продукція мусила би збільшитися майже вдвоє, щоб абсорбувати всіх безробітних. А це з огляду на обмежену консумцію є неможливе. Як вихід з цього положення Тогвел подає ступнево вкорочування годин праці.

Дальшим черговим випадком є заява бувшого президента Гувера, який сказав, що коли не зросте споживча сила народу, то в короткому часі можна сподіватися такого самого економічного заломання, яке було в 1929 році.

Ці випадки досить замітні, щоб над ними застановитися. Тогвел не має надії, щоб по купну силу людей можна було аж так збільшити, щоб вона була всилі спожити два рази більшу продукцію від того, що її нині американський нарід продукує. Тому він пропонує зменшення годин праці. Знову Гувер кладе натиск на збільшення купунної сили.

Вдумуючись у заяви цих державних мужів і економістів, мається вражіння, що вони чо-

гось не договорюють. Коли йде про ствердження диха, то вони дуже докладно трактують предмет. Коли ж іде про висновки, то вони відразу стають загадочними й на пересічного громадянина роблять вражіння, немовби хотіли сказати: „Вихід є туди крізь цей темний отвір, але за порогом цього отвору є пропасть“...

Яка це „пропасть“? Залізним економічним законом можна уважати це: щоб зрівноважити нині продукцію з консумцією, треба або вкорочувати години праці, не отримуючи платні, або збільшувати платню, не збільшувачи годин праці. Маючи більше грошей до своєї диспозиції, широкий загал сконсумує цю надвишку продукції, що її витворить промисел. Третьою можливістю нині нема. Бо експорт за границю в нинішній часі індустріялізації всіх країв треба виключати з рахунку. Можна висилити, що міжнародній товарообмін буде чимраз більше обмежуватися лиш до тих продуктів, які є спеціальністю певного краю, такі як шампан у Франції, швейцарський сир у Швейцарії і т. п. Але й ці продукти будуть ступнево зникати з світового товарообміну й народи будуть привикати обходитися без них, так як обходилися без них кілька віків тому. Буде ще грати ролю виміна основних сировин, таких як вугіль, залізна руда, нафта, збіжжя. Але витвір вікінчених фабричних продуктів вже нині перестав цілком опиратися на експорт, а опирається вцілості на власній, домашній консумції. Це економісти дуже добре знають, тому за всяку ціну стараються зрівноважити домашню продукцію з домашньою консумцією, чи то шляхом зменшення годин праці, чи шляхом підвишки платень.

Та тут починається їх недоговорювання й таємниче завищення справи в папір. Бо раз станувши на цьому становищі, треба витягнути дальший ланцюг логічних висновків і сказати: вкорочення годин праці із задержанням старих платень, або підвищенням заплати враз із задержанням старих годин праці означає відповідну підвишку цін на продукти.

Одарка смажить нашивдико яешню. Василь роззуває поволі черевки, розмотує обмотки. Кожну річ обережно і байдуже бере довгими білими пальцями і складає купкою на боці.

— Все вошине. На стаціях без перерви сунуть. Зі Сибіру, з Германії... Туди й назад. Валить народ. Отак клякне десь коло куба з кипятком і лезить, як стерво.

Розмотав з ніг промочені ганчірки, стягнув протоптані вовняні панчохи, виглянули білі, кістляві, з довгими покорбленими пальцями, ноги. Одарка цебричок теплої води піднесла. Василь мие ноги, всі дивляться на нього. Володько слідкує за кожним його рухом. Він не може погодитися з думкою, що це Василь. Веселий, радісний Василь, якого він так любив, якого стільки разів згадував. Життя, видно, не проста річ. Зіме, зібгає тебе, вдушить із тебе форму, яку захоче, і все...

Ось Василь помився, пішов у кухню, передягнувся у чисте сукно. На столі чекає на нього страва.

Охляв, — каже Василь. — Три тижні в дорозі. По ста-

Одарка смажить нашивдико яешню. Василь роззуває поволі черевки, розмотує обмотки. Кожну річ обережно і байдуже бере довгими білими пальцями і складає купкою на боці.

Ось Василь помився, пішов у кухню, передягнувся у чисте сукно. На столі чекає на нього страва.

Охляв, — каже Василь. — Три тижні в дорозі. По ста-

Знову підвишка цін виставляє внутрішні ринки на небезпеку, що їх будуть заливати чужі вироби, які будуть дешевші. Тому першим логічним кроком вкорочення годин праці, або підвишки платні буде піднесення тарифу й охорона рідного промислу від залливу чужих продуктів.

Але піднесення тарифу потягне за собою це, що чужі держави також піднесуть тарифи на продукти, які дана держава експортує до них. Це до речі вбє міжнародній товарообмін і поставити край на виразний шлях економічного націоналізму, а в дальшому бігу, чи подобається це кому чи ні, на шлях корпоративного устрою...

Бо економічний націоналізм якраз прямує до того, щоб уцілості зробити свій край самовистарчалним, себто, щоб розвинути такі економічні галузі, яких бракує в краю; а також, щоб зліквідувати такі, які були надто розвинені. Його ціллю є зблизити домашню продукцію з домашньою консумцією, й через те увільнити край від економічних впливів з закордону. Ця тенденція в практиці мусить прибрати більше чи менше строгий корпоративний устрій. Бо зрівноважуючи продукцію з консумцією, даний уряд мусить тимчасово накладати контролю на власників капіталу і працівників. В дальшому бігу він мусить прямувати до злягднення конкуренції поміж поодинокими економічними підприємствами, як також поміж

поодинокими суспільними підприємствами. Злягднюючи поміж ними тертя, даний уряд буде мусити апелювати до патріотизму й національної солідарності, що у висліді мусить довести до політичного націоналізму, чи, коли комусь це більше подобається, до фашизму...

Це знають економісти і тому так загадочно мовчать. Хоч велика частина преси ще далі розписується про „інтернаціональну кооперацію“, то вже навіть найбільші прихильники цієї концепції бояться приступати до неї з чисто економічного боку й обіцювати, що вона розв'яже економічну скруту. Бо така інтернаціональна розв'язка могла наступити тільки тоді, коли всі народи на світі згодилися працювати одні і ті самі години й платити своїм робітникам однакову, на цілім світі обов'язуючу, заробітну платню. Але як довго японський робітник, орудуючи даною машиною 12 годин на день, дістає за свою роботу пів долара — так довго американський робітник не може дістати п'ять чи всім доларів за ту саму роботу, хіба що його охоронить держава відповідними митами...

Принцип інтернаціональної економічної співпраці є фікцією. Бо тяжко сподіватися, щоб колись усі народи на світі прийшли аж до такого порозуміння, щоб ухвалили в себе завести однакові години праці й однакову заплату. Супроти цього залишається засада національної співпраці.

ХЛОПЦІ — АЛЯРМ!

(Промова Миколи Голубця на Вечорі Стрільцької

Пісні у Львові).

Стрільцька пісня. Може навіть не пісня, може тільки... жовнірська співанка, що їй не під силу ривнятися ні з могутніми акордами рапсоду про похід Ігоря, ні з бандурним рокотом козацьких дум? Не турбувалися науковим окресленням для своєї химерної дитини її творці — сьогодні поважні громадяни, а колись „стрілчички“ — Михась Гайворонський, Ромко Купчинський, Льонько Лепкий і скільки ще там їх не хиялося над її колосикою. А сама вона — ота стрільцька пісня чи співанка?

З нею — то щось так, як колись було з українською мовою. П. П. фахівці-мовознавці, не маючи кращої роботи, морочили собі голови над проблемою: діалект, чи самостійна мова?

Тимчасом життя робило своє, поки не прийшов великий поет і вирішив питання раз на все: „Звіть це діалектом, звіть — жаргоном, А вона — лунає відгомном В мільонах серць живих!“

В мільонах серць живих лунає сьогодні стрільцька пісня й ні одному з тих серць не цікаво морочитися проблемами музикології. Бо й пощо? І так нема сили, що зупинила б процес проникання стрільцької пісні в маси.

Скільки разів долетить до нашого вуха гомін стрільцької пісні, стільки разів чуємо, як щось невимовно рідне, близьке, тепле виповнює наше серце шчерть і примушує його тремтіти від глибокого зворушення.

Деж джерело цього зворушення?

Очевидно — в нас самих. Ми, як одна збірна історична особовість, видали колись з себе Стрільцтво; воно жило нашою вірою, поривалося нашими пориваннями, пісні, що їх воно творило й співало, були нашими піснями, в них ми знайшли себе з усіма нашими почуваннями, з усією ритмікою ударів нашого збірного серця. Коли ж на годинники історії прогомніли останні удари великих днів, коли стрільцтво

вивиповнило те, що було йому призначене в Книгах Немеців, коли воно вернулося в лоно, з якого вийшло, то вернулося не тільки із славою своєї подвигів, з досвідом своїх розчарувань, але і з тою піснею на устах, що мала будити сонних, кріпити знеможених, запалювати зневірених.

„А ми нашу славу Україну — розвеселимо!“

Завдяки тій пісні покоління, що не бачило „живого стрільця“ на очі — живе стрільцькими думками і почуваннями, спогадами стрільцьких боїв і походів таксамо інтензивно, як ті, що творили стрільцьку пісню й ті, що вона про них співала. Та неписана, жива, невимірша традиція — це посів стрільцької пісні, дарма, що може справді не під пару вона ні княжим рапсодам, ні козацьким думам.

Правда, живуть іще ті, що мали щастя носити гордий титул Січового Стрільця. Небагато вже їх. Одинх земля присипала.

„У край зрубав, коло зломаного дуба...“

Ті не встануть вже... Другі відходять одинцем. Третіх життєва буря розвіяла по світу мов осінні листя. Живуть і наслухують, як міровим кроком віддаються від них молодість, то одна морщина на чолі, то один срібний волос на скраїні, все далі й далі, в безповоротне минуле...

Та є даке чарівне евшан-зілля, що привертає молодість, обдає нас далким подихом, овіває пестощами весняного леготу. Від того чару виростають нам крила — метелиці, чи вірліни. Залежно — кому в яких краях до лиця.

Мов заворожені відриваємося від землі, вириваємося з обіймів дійсності й летимо генет у часи, в яких... пачка „драмок“, шалька гарячої кави й безпримірне, очайдушне героїство стояло на одній лінії. Історія їх потім розмежувала. Та колись, колись усі ті речі належали до категорії „А“.

Ах, та історія! Вона кинула

на минуле свої світла і тіні. Вона відмежувала героїв від „маркітантів“, а колись вони ходили стрільцьким шляхом разом і співали стрільцьких пісень.

Історія... Ні — жмут спогадів.

На початку було щось з пародії: Австрія, що поспішила з випровідженням війни Росії, не обсадивши кордонів, мусила тікати з Галичини. А ми, оті тисячі „добровольців“, що з їх „доброю волею“ не знала Австрія, що робити, мусили тікати разом з нею. Зі Львова до Стрия, а відтіля далі, на Закарпаття. За нами навздогін рвався стогін московських гармат, курилися палаючі села. Усе довкола нас пройняла паніка. Та з вагонів, що їх начинено нами, мов оселідцями, греміло на всі застави:

„Будем бити москаля, москаля, москаля, Аж ми буде траляля, траляля, траляля!“

Очевидно, співаючи це, ми не мали на думці ні стрийських ні закарпатських москвофілів. З цією „союзної армії“ ми одні вірили, що це не панічна втеча, а пляновий відворот на „згори пригатовані позиції“, як тоді писалося в воєнних „берітах“.

Конили ми осіли на Закарпаття, оглянувшись довкола й глянувши на себе, нам стало смішно з себе:

„Маширують добровольці через Мезетеребеш, Чи то військо, чи то банда, ти ніяк не розбереш!“

Трудно — мундурні й муніципальні магазини „союзної армії“ були запечатані перед нами сімома печатами. Ніхто з австрійських „коміснопців“ не знав, що зроби́ти з нашим боєвим запалом і ми довго ходили мов подунагі етіопці, з допотопними „вердліями“ на раменах.

Та прийшла пора і нам рушити у вимірне „поле“.

„Хлопці — алярм! Гей вставайте, Вже найвищий час — Наступають на три шляхи Москалі на нас!“

Та москалі чомусь не наступали. Чи не мали того в пляні, чи може... може злякало їх наше вічне „траляля!“, що лунало скрізь, кудому ми не йшли. Воли не ризикувати...

Тижнями мокли хлопці на „фельдвахвах“. Ждали москалів, ждали огненого хрещення, врешті москалі почали їм привиджуватися. Одної ночі побачили, мов на долоні, що москалі наступають... Найжили багнетні, кинулися вперед і... станули мов уколпані, перед івісьними полукіпками. Потім спітали:

„Полукіпок снопами махає, А пан четар шварму розпускає“.

Та нема на світі нічого вічного. Москалі врешті освоїлися з нашим „траляля“ й заризикували... Сянки, Веречки, Стинява, Корчин, Синевільсько, Болехів і нарешті — славно кривава Маківка! Тепер уже чимраз частіше:

„Допитував вітер смерті — Кому нині треба вмерти“... Чимраз густіше виростили з землі березові хрестики, а:

„Серед поля гнулась тополя Та на стрільцьку могилу“...

Та годі! Закопали товариша, заспівали „Журавлів“ та йшли далі, ще й виспівували:

„Хто охоту має, хай йде з нами!“

Смерть їм була не страшна, очевидно та а „под“, бо могло статися більше нещастя: „Як тебе не забє в полі гостра [куля,]

То копитом від „фаркіхи“ вбє [кобила].“

Тому хто міг тримався подальше від „фаркіхи“.

А війна, та ще й з перспективою на Київ, хіба невеселе діло? Остаточо не всеж у ній від ранку до ночі, а від ночі до ранку люди стріляють до себе. Більше всього маширу-

ють часом вперед, а часом відступають, залежно від ситуації, а все через села, міста й містечка.

Стрільцям надолби Карпати: „Коби скорше з гір Карпатів!“ тужить стрілецька пісня.

Нарешті — зійшли на доли.

А там: „Вже й зорі мерехтіли і содрвайко шебетав, в очак сльози тремтіли як він її прощав“.

Очевидно прощав скорше, як вона сподівалася, бо спішився, бо такий був приказ, але йдучи клявся на чому світ стоїть:

Я все тебе згадаю, що ти мов „єдина“.

Хтож би сумнівався? Воєнна комунікація була тоді під ком і важко було тій „єдиній“ скомунікуватися з своєю середницею, ще важче з наслідницею. А зрештою — яка ріжниця? Так —

Нема в світі краших хлопців Над Січових добровольців. Як ідуть в біт то співають, і співаючи вмирають“.

Хтож міг з ними витримати конкуренцію?

А ще як промовив стрілець, а як ще й заспівав:

Личино-рибчино, Подай же ручину... Як вона могла йому відмовити? А потім, як...

З Бережан до кадри Січовики манджали, То кралося серденько Від горя і печали...

Кралося, не зважаючи на заповищену мельдію й грамаційні помилки...

Навіть у такого героя, як Черник, серце було не камінь і коли йому довелося манджати

„у далекий Сибір“, то він усе повертав очі „до яних тихих зір“.

„А скільки раз поглянув, То Вілхвієць спомняв, І так дивився сумно в синіючий простір“...

Личина не могла бігти ні за Черником, ні за Теліщуком, ані за Ромком, ані за Льоном. Раз, що не було змислу, а друге — не вилдало.

Шо ж дивного, що коли... „Три рочки проминуло, Коханья призабулось, А в серці поцістало „Лих ох, тай ох, тай ох!“

Та прийшов час проби для галичан. Мало не катастрофа: — Сурма затрубіла до походу на велику Україну. „Закуривсь галичанки“ тай стрільці були маркотні —

Хтож нас поціує в уста мали- [нові], Карі оченята, чорненій брови [ві]!

Так, якби за Збручем не було дівчат, та ще й яких дівчат! Приймали вони стрільчиків, чим серце багате, й плакали по них не гірше галичанок. Така була вже доля одних і других.

Та прийшов Листопад... Замовкли соловії, притихли поцілунок й зігханця, бо

„Там піді Львовом на траві [зеленій], Гей там упав стрільчик тя [женько ранений]“...

Не один упав, сотні, тисячі їх падали, аж... Поки... „встоятись не було сили“... „Засумувала трембіта“ і... скінчилося.

Тепер стоїмо задивлені в минуле, непевні майбутнього. Покоління, що не бачило „живого стрільця“ на очі, росте на наших очах, живе живою традицією, то на її сторожі станула стрілецька пісня. А ми, ми наслухуємо, як міровим кроком віддаляється від нас „ша молодість, що одна нова морщина на чолі, що один срібний волос на скрані, все далі й далі в безповоротні. Та є ще таке чарівне евшан-зілля, що в силі нам повернути нашу молодість, обдати нас палким подихом, овіяти пестощами її весняного леготу. З гомоном стрілецької пісні оживають у нашій уяві й ті ночі тихі та зоряні й плюскіт весельця й тьохання соловіїв. Та годі в них вслухуватись... — („Новий Час“).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ГАРТФОРД, КОНН.
Листопадове Свято.

В неділю, 29 листопада ц. р., відбулося в українській гартфордській громаді Листопадове Свято, połącене зі святом героїв. Рано того дня о. Степан Балахнюк відправив в укр. кат. церкві панахиду по поляглих героях. При панахиді були уставлені жінки українського Червоного Хреста. О. Балахнюк виголосив над моголою зворушаву проповідь. Пополудні відбувся в галі українського Горожанського Клубу святочний концерт. На цей концерт зійшлося стільки людей, як ще ніколи передтим. Було більше як 500 осіб, у тому багато гостей з сусідніх міст.

На початку концерту церковний хор під проводом гом. Похмурського відспівав американський гимн, як теж кілька українських пісень, як: „Живи, Україно“, „Грають сурми“. Деклямацію виголосила панна Кузія. Маленька дівчинка Похмурська відспівала „Ой та закурилися Стрільці Січові“. По тім був святочний реферат п. Е. Ляховича. Коли бесідник почав говорити, на сали втихло й люди садили за словами бесідника, що розказував про листопадові події, яких він був сам учасником. Далі співав дитячий церковний хор „Боже великий єдиний“ і „Чорна ріля ізорана“. З черги предсідник покликав на бесідника адвоката з Нью Йорку, п. Михайла Пізнака, який виголосив по англійськи до української, родженої тут молоді, довгий і дуже інтересний реферат. Бесідник говорив, як треба шанувати свій нарід, свою культуру і традицію, казучи, що тільки шануючи українські культурні цінности, ми здобудемо тут пошану для себе від інших. Говорив також про те, що українська еміграція в Америці придбала великі культурні і матеріальні скарби, як: народні доми, церкви, фінансові інституції. Сам У. Н. Союз має понад чотири мільйони доларів. А цього майна старші покоління не заберуть із собою до гробу, тільки залишать своїм дітям. Тому діти повинні відтепер брати активну участь в українських організаціях та цікавитись українським життям. Біля дві сотки людей стояло, бо не було де сісти, а проте їм не вкучилось і вони були би слухали ще довше. Потім були дальші хороваї точки, як також деклямація панни Саган. На кінець був представлений дуже мальовничий живий образ і відспівано український національний гимн.

В часі перерви переведено збірку, що дала \$87.89. З того \$10.60 від громади Глестонбури на інвалідів. Осталось \$77.29, з чого комітет ухвалив \$35 на політичних в'язнів і

цик, виголосивши проповідь, присвячену поляглим Героям. Програма свята складалась з трьох частей. В першу часть входили пісні, які відспівав хор Лисенка під проводом професора Григорія Королюва. Також віддеклямували „Розрита Могила“ Юстина Огарі, і „Іван Підкова“, Елінора Бартш.

В другій частині наш славний п'яніст Франко Лаврик відіграв на п'яні гарну пісню, котру сам скомпонував. Дуєт відспівали Ева Сороча і Анастасія Луцик „Ой горе тій чайці“ і „Три Стрільчики“. Деклямувала Ольга Найда „Скрізь плач і стогін“. Прекрасно відіграла в'язанку українських пісень Дитяча Орхестра, яку вчить знаний професор П. ДДубас. І дитячий хор під проводом о. О. Мицика відспівав дві пісні: „Видиш, брате мій“ і „Дочумукався“.

Третю частину знову виповнили пісні, які відспівав хор Лисенка: „Україно мати“, „Ой Морозе Морозенку“, „Зродилсь ми“. Деклямував „Гамалія“ Степан Стецій, „Не вмирає душа“ — Григорій Луцик.

Вступне слово виголосив предсідник У. А. Н. Дому, гом. Михайло Тершавський. В своїм вступним слові дуже гарно представив, що кожний нарід в боротьбі за свободу мав успіхи і невдачі. Але й одні й другі святкує, щоб навчитись добрих прикмет та пізнати свої помилки. Українці святкують Листопадові Дні, щоб викоринити свої хибі, а навчитись чесної праці для добра українського народу.

Святочну промову по українськи виголосив о. Омелян Мицик, місцевий парох. В нім представлено зрив українського народу на Західні Землях України. Були розглянені причини нашої програні. Підкреслено наші злі сторони в вільній боротьбі, а головно атамаянщину, яка не опускає нас і на еміграції в Америці. В промові були наведені приміри з визвольних змагань інших народів та дуже гарно представлено їхню солідарність у

НАЙКРАЩИЙ РІЗДВЯНИЙ ДАРУНОК ДЛЯ ПРИЯТЕЛЯ ЦЕ ДОБРА КНИЖКА.

- Подіємо спис гарно оправлених книжок, які можна дати як Різдвяний дарунок
- Царіва, О. Кобилянської — \$2.00
 - Твори Марка Вовчка — 1.25
 - Четверта Заповідь, Чайковського — 1.25
 - Оліонка, Чайковського — 1.50
 - В Чужий Гвізд, Чайковського — 1.50
 - Кобзар Т. Шевченка — 2.00
 - Твори Шевченка (три томів) — 5.00
 - Твори Шевченка (пять томів) — 10.00
 - З вершин і Низин (Іван Франко) — 2.50

ДЛЯ МОЛОДІ ЗАМОВЛЯТИ:

- Стрільські Пісні на фортеп'яні зі словами, Ярославенка — \$2.00
- 201 Українських Народних пісень під нотами — 2.00
- Сині України, з ілюстраціями — 2.00
- Оповідання з царства звірів (ілюстрований) — \$1.00
- Дні Завірі (з ілюстраціями) — 1.25
- Робінсон Крузо (з образками) — 75
- Малі герої (ілюстрований) — 85
- Одарка (ілюстрований) — 35

Книгарня „Свободи“ перешле ваше замовлення просто на адресу того, кому Ви хочете цей дарунок зробити, так, щоб він одержав дарунок на Різдво. Замовлення опакуюемо в гарний святочний різдвяний папір, а на кожній книжці видрукуємо ім'я даруючого та ім'яна обдарованого.

Як у поданому тут списі нема такої книжки, яку ви хотілиб, то пишть до нас по новий каталог, з котрого зможете вибрати собі інші книжки.

Замовлення перешліть на адресу „Свободи“:

„SVOBODA“,
81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

\$42.29 на українських інвалідів у Львові. Жертували: П. Предзімський \$2; по \$1: М. Курдина, П. Драпак, М. Саяк, П. Троник, М. Данилів, П. Батюк, П. Салецька, Л. Апанович, А. Локоть, Ф. Шаркевич, П. Стисла, С. Канікевич, П. Курко, В. Гірчиця, К. Гірчиця, К. Ярославич, Я. Гвізд, І. Бойчук, С. Мотиль, І. Бойко, П. Мей, Е. Лапа, П. Молява, В. Череватюк, М. Пізнак, П. Явля, В. Данилів, В. Гонтарський, І. Саган, І. Чихович, О. Курко, М. Бойко, С. Кінчик, Е. Ляхович, Е. Саламаха і Н. Н.

За уряд свята: Михайло Курдина, предс.; Катерина Ярославич, кас.; Петро Драпак, секр.

ЧЕСТЕР, ПА.

Свято Першого Листопаду.

Заходом Укр. Ам. Народнього Дому, укр. прав. церкви, відділу Союзу Українок, відділу ОДВУ та всіх організацій, що приміщуються при згаданій Домі, відбулося дня 1. листопаду Листопадове Свято. Панахиду за поляглих борців відслужив о. Омелян Ми-

КУПУЙТЕ НОВІ.

КНИЖКОВІ КАЛЕНДАРІ

НА 1937 РІК.

- КАЛЕНДАР ЧЕРВОНА КАЛИНА — 60 ц.
- КАЛЕНДАР БАТЬКІВЩИНА — 60 ц.
- КАЛЕНДАР ПРОСВІТИ — 60 ц.
- КАЛЕНДАР ЗОЛОТИЙ КОЛОС — 60 ц.
- КАЛЕНДАР УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД — 40 ц.
- КАЛЕНДАР КРЕНИЦЯ — 40 ц.

Всі календарі гарно ілюстровані, містять багато цікавих статей та оповідань, як також подають практичні господарські поради. Календарі показують всі релігійні та національні свята.

Замовляйте ще сьогодні, бо книгарня „Свободи“ має лише малу кількість тих календарів. Належність просимо посылати разом із замовленням. На С. О. D. замовлень не вислаємо.

„SVOBODA“

81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

важних моментах. Інші народи зуміли здобути собі волю тому, що зуміли ставити добро своєї батьківщини понад партійність.

По англійськи святочну промову виголосив Ілля Луцик, молодий, тут роджений, студент. Цей молодий націоналіст зумів гарно представити вартість Листопадового Свята, а своєю енергією, яку вложив в промову, переконав присутніх, що є нові борці за здобуття свободної Української Держави.

Кінцеве слово виголосив Василь Гарасим, визнаючи присутніх виховувати дітей на нових борців, пригтовуючи їх до нових Листопадових Днів, які вже недалекі.

На закінчення відспівано національний гимн. З панахиди і з концерту призначено \$10 на інвалідів, а \$5 на політичних в'язнів.

Бойко.

БОФАЛО, Н. Я.

Свято Української Державности.

Заходом товариств, сестрицтв і клубів, що гуртуються при парохії св. Николая, відсвятковано в нашій громаді Свято Української Державности.

В неділю, 29 листопада б. р., о. Сидоряк відправив у церкві при прекрасно прибраній могилі панахиду. По панахиді о. парох виголосив патріотичну і зворушаву проповідь. Вечором відбувся святочний концерт, який розпочався гимном „Далека Ти, а близька нам“. Вступне слово виголосив місцевий парох о. Сидоряк, що представив важні випадки з листопадового зриву. Перший Листопад приніс нам веселу вістку про незалежність своєї держави.

Святкуючи Листопадове Свято, говорив бесідник, ми впоємо в нашу молодь нового українського духа та представляємо вартість і значіння державної свободи в тій надії, що, коли прийде належна пора, вона теж стане в ряди наших борців. Другим бесідником був гом. І. Діск, який передав коротко історію боротьби за незалежність України.

Дальше виступав хор під управою проф. Юрія Головища що вивчався знаменито зі своїх точок, за що нагороджено його рісними оплесками. Добре випали також деклямації, дібрані до свята. Дальше забрав слово знову о. Сидоряк і навів багато повчальних історичних фактів, якими доказував, що Україна

УКРАЇНСЬКІ СТІННІ КАЛЕНДАРІ

на 1937 рік

В КОЛЬОРАХ, КАЛЕНДАРНОМ ДРУКОВАНЕ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ, СВЯТА ОЗНАЧЕНІ ЧІТКИМ ЧЕРВОНИМ ДРУКОМ НА КОЖНИЙ ДЕНЬ.

25¢ один — 5 за \$1.00

Заснідали козачем Гуку на полоніні мисі одні Дітич в українській строю Український парубок і дівочий сидять коло криниці Хлопець і дівчина у Великій Україні.

Мала хата і город Хата над озером Старий млин коло річки Країна: гори в моч Країна: гори в десь Прочиста Дня Марія з шашки Ісусом Христом Діти при забаві над річкою Ісус Христос в Гетсиманській городі Прощають Руслан і його жінка.

Замовлення і гроші слати на адресу:

„SVOBODA“,
81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.
(Замовлення на С.О.Д. не будемо вислати).

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Свято Державности.

В неділю, дня 1. листопаду, відсвятковано в нашій громаді Листопадове Свято, яке розпочалося в церкві панахидою за поляглих героїв Української Армії. Вечором відбулася друга частина свята. Це був концерт в Українській Галі на Стрейт Стріт.

Вступне слово виголосив місцевий священик о. Іван Шуховський. Святочну промову виголосив п. В. Кедровський, а хором проводив п. В. Львівський. Співали гарні стрілецькі пісні. Школярники деклямували гарні вірші, та слухати не було кому.

Як на громаду Перт Амбой, то людей було замало. Ми не повинні дивитись на те, хто влаштує народне свято, але уважати, щоб свято було, та щоб була зібрана і вислана допомога Рідному Краєві. Як в церкві та на концерті за покликком о. Шуховського переведено збірку. В церкві зібрано \$25.32. На концерті \$83.38. Разом зібрано \$118.70. Розходив було \$23.70. Вислано через Обеднання на інвалідів \$95.

Жертували: тов. Зап. Січ, від. 155 У. Н. С., \$10; по \$5: бр. св. Николая, від. 104 У. Н. С., бр. св. Михайла, від. 50 Провидія, бр. церковне, сест. Неп. Зач., Жіноча Громада, П. Гаврилів, о. І. Шуховський \$3; по \$2: С. Гураль і К. Мельникевич; по \$1: А. Лотоцький, Н. Фенчинський, Т. Гаврилів, С. Гонимар, В. Львівський, М. Юрчак, Т. Гавриш, І. Шуцький, О. Білецький, С. Кая, С. Гамусяк, Д. Вовк, П. Макар, І. Ваверчак, С. Шуховська, В. Дригич, І. Горбусь, П. Шуцький; по 50 ц.: С. Кордіяк, К. Ліман, М. Шуцький, Е. Марків, Д. Шуховська, М. Зельвак, О. Ковальчик; по 25 ц.: Н. Колодій, В. Ікало, А. Стройвус, М. Чумер, Т. Пашуля, К. Війтів, Р. Гавриш.

Евген Тимкович.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

- Желятинові — 5 ц.
- Книжкові з віршом на Різдво — 5 ц.
- Різдвяні Картки українського стилю — 5 ц.

Замовлення і гроші слати на адресу

„SVOBODA“
81-83 GRAND ST., 260 P. O. BOX 346.
JERSEY CITY, N. J.

ДАЙТЕ ДАРУНОК, ЩО ПРИНЕСЕ РАДІСТЬ НЕ ЛИШЕ НА ОДИН ДЕНЬ, АЛЕ ЦІЛИЙ РІК.

Замовте для приятеля „Свободу“ на рік або пів року Ми вшлемо перше число на його адресу (щоб він одержав на Різдво), опакване в гарний різдвяний папір з різдвяною картинкою, яка повідомить його, що ви замовили для нього „Свободу“ як дарунок. Пишть до нас тепер.

- Пірична передплата — \$3.25
- Річна передплата — \$6.00

Кожний день ваш приятель буде одержувати „Свободу“ і буде мати гарну пам'ятку з вашої дбайливості. Пишть до:

„SVOBODA“,
81-83 GRAND STREET, (BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ПОДЯКА

Я, нижче підписаний член від. 10 У. Н. Союзу, складаю сердечну подяку головному урядові нашої організації за уділення мені допомоги з фонду залогового. Як також дякую урядникам нашого відділу за їх труд і поміч.

А тепер звертаюсь до всіх тих українців, котрі ще не є членами У. Н. Союзу вступити в його ряди, тепер, заки ще молоді, щоб опісля, як буде записно, не пожалували, бо тільки організація така як У. Н. Союз може дати поміч вразі слабости, каліцтва і старих літ, а вразі смерті У. Н. Союз виплачує посмертне якнайкорше.

Г. Кривоніс,
Ансонія, Конн.

ЖК МІА ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НОРТ САЙД ПІТСБУРГ, ПА.

На інвалідів.
Збірку з Листопадового Свята в сумі \$20.75 переслано через Обеднання на інвалідів. За Комітет: о. В. Козоріз, голова; А. Данило, предс.; М. Лейбик, касієр; Н. Струсь, секр.

БОТЛЕР, ПА.

На інвалідів.

На Листопадівім Святі, що відбулося 29 листопада 1936 р., заходом укр. прав. громади, зібрано на українських інвалідів \$18.25 та вислано ті гроші через Обеднання на назначену ціль.

Жертвували по \$1: М. Марків, о. П. Боднар, Н. Гринюк, М. Дрозда, Ю. Майкович, С. Федячко, А. Кулик, Н. Дмитрик; Ю. Білович; по 50 ц.: П. Дончина, А. Синовський, Т. Яніцька, П. Гавриляк, П. Войтович, А. Зрайко, М. Лучків,

Т. Малецька, Н. Кулень, А. Федячко; по 35 ц.: Д. Телецько, Д. Горват; по 25 ц.: П. Зубик, І. Чапельська, Л. Пельц, Гавриляк, М. Лисиця, Юлія Білович, Н. Шайняк, а 15 ц. А. Зімяньська. Решта дали дрібними датками.
За Комітет: Дмитро Дрозда, касієр.

ДІКСОНВІЛ, ПА.

На інвалідів.

В церкві св. Івана Хрестителя зібрано та переслано через Обеднання на інвалідів \$2.50.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Просвіту.

Оцінюючи значіння Тов. Просвіта та її ролі у відродженні українського народу, від 204 У. Н. Союзу переслає з нагоди наближаючого 70-літнього ювілею, \$20, а саме, \$10 як грудневий „Дар Просвіті“ і \$10 яко членську вкладку. Ту жертву переслано через Обеднання.

М. Близнак, секр.

ЗНАЛИ ЦЕ ВЖЕ ТОМУ 4,000 ЛІТ

Тисячелітня жіноча мода.

Одяг старинних єгиптянок був дуже одностайний і цілі тисячеліття оставався для більшости жінок такий самий. Ми собі уявляємо, що обов'язком гарної або світової жінки є часто прикрашувати та змінювати туалету. В Єгипті було інакше. Одяг жінок був наче однострій, зате одяг мужчин визначався пишнотою й часто мужеська мода змінювалася. Головним одягом жінки була звичайна сорочка, що починалася під грудьми, а спливала рівно аж по кістки. До ramen була прикріплена двома пасками. Була така вузька, що визначалися під нею обриси тіла, а чим жінка була знатнішого роду, тим мала сорочку з нижнього полотна, яке було часом таке тоненьке, що тіло зовсім провічувало. Годі забувати, що одяг часом мав чародійне або релігійне значіння. Деякий рід одягу носили як охорону перед злими духами й тим пояснюється, що довгі літа держалися одної моди. При жіночому одязі стид не відгравав ніякої ролі й навіть найзнатніші жінки не боялися відкривати тіло, коли того вимагала мода або етикета. Преспокійно оставляли відкриті груди, ба за часів Аменофиса IV було звичаєм, що королева та знатні жінки оставляли відкритою цілу передню частину тіла.

Багато самоцвітів, коротке волосся.

Тому, що одяг жінок були одностайні та без прикрас, винагороджували собі це жінки різними оздобами, перловими намистами, коронами з кереміки, на-пів дорогих каменів, золота та срібла. Носили ковтки з дорогих металів і каменів, перстені, нарамники, кільця на ногах. Годі забувати про найважливішу жіночу прикрасу — волосся. При всяких святочних нагодах жінка не показувала свого власного волосся, а насаджувала собі перуку з важкого штучного волосся, яке робили з овечої вовни. Перука мала розділ посередині, спадала часто аж на рамена та бувала переплетена кольоровими стяжечками. Зрідка подибуємо образи з тих часів, на яких жінка зображена була із своїм волоссям.

Ріжні штучні зачіски мали підкреслювати прикмети лиця. А що нема нічого нового під сонцем, подибуємо вже тому стільки тисячеліть назад жіночі голови з підстриженим волоссям. Підстригали волосся не так коротко, як у наших часах, бувало теж волосся підстригане на шиї по мужеськи та закручене в кучері.

Масти й барвила.

Самособою, що в будуарі знатної жінки не бракувало ріжних коробочок, яких містота ще помагала штучно збільшувати красу. Було тут зеркала з дуже вигладженої міді з мистецьки виробленою ручкою. Та найважливішим із усього були ріжні олійки, масти, барвила, які мусіли мати кожна знатна жінка. Зеленим барвиллом натирали собі долішні повіки, чорним горішні повіки та брови. На уста накладали багато червоної фарби.

Перфуми та фарбування волосся.

Вживали дуже багато ріжних перфум і запашних мастей, найчастіше масть, що звалася кифі, яку знали теж старинні греки. Одначе людина часом старіється й одною з найбільших журб єгиптянок було те, що вони сивіли та що їм випадало волосся, може бути, що також тому, що дуже часто носили перуки. Єгипетські лікарі мали проти того ріжні способи, які до наших часів заховалися у старих папірусах. Та хто зна, чи помагали. Теперішні лікарі над цими приписами часто вертять головою. Проти сивиння, мовляв, помагала масть, зварена з оливи та з крові чорного теляти. Все щось у такому лікарстві мусіло бути з чорного звіряти, щоби барва могла перенестися на людину.

Проти випадання волосся, мовляв, найліпша була масть, яку нібито винайшла одна королева із VI династії 2,500 літ перед Христом. Треба зна-

рити обличчє копито із песьячою ногою та з кістками дактилів в оливі. Така помада, мовляв, напевно поможе.

Жіночі гутірки, солодоші, вино.

Як бачимо на старих образах, гарні жінки часто сходилися, вбрані та прикрашені цвітами в волоссі або у руді. Сідали на стільцях або на низьких подушках, а обслуговували їх стрункі служниці. Бачимо часто, як цікавилися одягами та прикрасами приятельок, як пробували пальцями матерію та дорожочінності, а в старих текстах читаємо, що часто гуторили про одяги, та не бракувало відказування на службу. При забаві їли солодкі страви та пили вино, яке заступало нашу каву. Бачимо теж на малюнках жінки в товаристві мужчин, як весело забавляються, окружені єгипетськими кавалірами.

Лише танець був інакший.

На ріжних святах ніколи не хибувало танцю, одначе ніколи не танцювали парами, мужина та жінка. Дівчата та жінки все були строго відділені від мужчин, отже танцювали самі танцюристи або танцюристки. Тисячеліттями положення жінок усе було однакове. Зміна настала щойно тоді, як до Єгипту став вдиратися грецький вплив і грецька культура поширилася в усіх верствах. Вкінці, як Єгипет здобув Олександр Великий та після його смерті, як на єгипетському престолі засіли птолемеї, грецьке плем'я, грецькі звичаї витиснули нараз стару єгипетську культуру, а новоосноване місто Олександрія стало світовим грецьким містом.

НОВІ ДІТЯЧІ ТЕАТРАЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ

- Св. Миколай на селі в трох відслонах, 10 осіб і гурт 10 ц.
- В ніч під св. Миколая, в одній дії, Ф. Коковського, 6 осіб 10 ц.
- В ніч св. Миколая, А. Лотоцького, 3 картини, 18 осіб 25 ц.
- Гостиня св. Миколая, В. Хроновича, 3 особи 10 ц.
- Святий Миколай, М. Пенського, 3 дії, 14 осіб 15 ц.
- Різдвяна казка, дві картини, з партитурою 20 ц.
- Український Вертеп, І. Габрусевича, з партитурою, 6 осіб і пастушки 15 ц.
- З Колядою. Вертеп для школярів, 10 осіб і гурт 20 ц.
- Вертеп, різдвяна картина, І. Блажкєвичевої, 13 осіб 20 ц.
- Різдвяний дарунок, одна дія, 9 осіб 10 ц.
- Свята гостиня, М. Курцеби, дві відслони, 13 осіб, 20 ц. 40 ц.
- Окрема партитура 15 ц.
- Три Свято-Миколаївські Вистави: 1) Св. Миколай між школярами, в одній дії; 2) Свято Миколаївська ніч, в двох діях; 3) Поміч св. Миколая, в двох діях 40 ц.
- Три Князі в Вифлеємі. Найновіший вертеп для хати і сцени. З додатком дитячого вертепу „Божі Пастушки“ 25 ц.
- У Нуржарів, різдвяна картина в 3 діях, 13 осіб 25 ц.
- Івась Характерник, сценічна картина з дитячим літ, Івана Франка, в 3 діях, 9 осіб 20 ц.
- Мені тринадцятий минало. Епізод із життя Тараса Шевченка. Песа на одну дію, 10 осіб 15 ц.
- Перша кривда. Сценічна картина в 1 дії з життя Тараса Шевченка, 7 осіб 10 ц.
- Розрита Могила. Сценічна картина в 1 відслоні, з хлопчиків літ Тараса Шевченка, 3 особи 10 ц.
- Червона Шапочка. Здраматизована казка в 2-ох діях зі співами і танками. Музичні мотиви М. Гайворонського. Друге видання. З партитурою. 15 осіб 30 ц.
- Івась і Гануся. Здраматизована карка в 5 діях зі співами й хороводами, 12 осіб, з партитурою 30 ц.
- Покарані Калатки. Комедійка з бурсацького життя в 3 відслонах, 7 осіб 25 ц.
- В дитячому садку. Сценка в 1 дії зі співами й танками, 13 осіб, з партитурою 10 ц.
- Свято Весни. Сценічний образок на дві дії зі співами та хороводами. Надається на Великдень. 5 головних осіб та гурт. З партитурою 30 ц.
- Живий страхопуд. Комедійка з життя сільських дітей в 3 відслонах, 6 осіб 25 ц.
- На Провесні. Картина в 3 діях зі співами і хороводами. Музичні мотиви: Богдана Вахнянина, Хороводи укладу: О. Заклинської. 12 осіб. З партитурою 25 ц.
- Виправа до Америки. Комедійка в 2 дії, 5 осіб 25 ц.
- Згода буде. Картина з життя сільських дітей в 3 діях, 11 осіб 25 ц.
- Незгода, жартіблива сценка в 1 дії, 3 особи 20 ц.
- Пригода до розуму дорога. Сміховинка в одній дії, 4 особи 20 ц.
- Школярник Маркіян. Сценічна картина з дитячих літ Маркіяна Шашкевича, 6 осіб 10 ц.

Замовлення слати на адресу: „СВОБОДА“, 81-83 Grand Street, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

ПОСМЕРТНА ЗГІДКА.

В суботу вночі, 12-го грудня, б. р., помер у 54 році життя ГРИГОРІЙ КОНДРАЦЬКИЙ, член товариства „Мир“, від 232 У. Н. Союзу в Філадельфії, Па.

Похорон відбудеться в четвер рано, 17. грудня, з галі української Громади при 23-тій і Брані і укр. католицької катедрі при Френклін вул.

До У. Н. Союзу належав 10 літ. Був родом з Вікна, пов. Скалат, Зах. Україна.

Всі члени обов'язково мають бути на зборах в середу, в год. 7.30 ввечір.

Земля Йому Пером. М. Туркот, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПАРОХІЯ,

яка потребує доброго й працюючого СВЯЩЕНИКА позить згодиться до: СВЯЩЕНИК R. W. D., P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 8-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

СТІННІ КАЛЕНДАРИ НА 1937 РІК.

Будь найгарнішою частини золотогового Києва, столиці всієї України, над Дніпром.

Величина календаря 15x20 в прекрасних фарбах, календарієм великий 3x15. Всі свята зазначено червоно, кожний день подає їм ситого, пости зазначені рибою і на кожній сторінці є спогоди історичні. Цей календар буде прикрасою в кожній українській хаті. Ціна одного календаря з пересилкою 25 ц., 5 за \$1.00, 12 за \$2.00, 25 за \$3.75, 50 за \$7.00, 100 за \$12.50. Маємо на складі багато інших календарів до вибору.

Агенти і склепари хай пишуть по каталог до: UKRAINIAN BAZAAR, 2248 Grayling Ave., Detroit, Mich.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(72)

На дворі вже темніло. Хитрий Бобольо йшов стежками в напрямку печери, що вела поміж землею над беріг ріки. Ця ріка потім вела до замку Люлімія. За Бобольом ступав слухняно Олд Таймер, не підозріваючи нічого злого. Над ними, перескакуючи з галузи на галузі, а з дерева на дерево, слідив Тарзан враз з малпою Нкімою.

„Знаєш що, Тарзано“, промовила Нкіма, „мене чогось находить ляк. Можеб ми так назад завернули?“ „Коли хочеш, то можеш завертати“, відповів Тарзан. Але малпа не рухалася. Хоч вона дуже боялася йти далі, прочуваючи мабуть інстинктом якась лихо, то ще менше вона мала відваги тепер завертатись без товариства Тарзана.

Тому вона мовчала і на осліп ішла за Тарзаном. Бобольо усунув зелені галузі, якими був прикритий вхід до печери, й увійшов у середину. За ним ішов також Олд Таймер. По кількох хвилинах Тарзан зіскочив з дерева й подався собі в напрямку печери. Зараз за його ногами тягнулася Нкіма, якої ціле тіло тремтіло зі страху.

По якомусь часі Бобольо і Олд Таймер вийшли з темної печери й опинилися над берегом ріки. Перед ними розкрився образ, який наповнив Олд Таймера жахом: кілька кроків перед ними стояв цілий відділ людей-леопардів, узброєних у списи й убраних у повний леопардовий стрій. „Візьміть його і до з'явки з ним“, приказав Бобольо.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОНКС, БРООКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel. ORCHARD 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel. LUDLOW 4-2568.

Мода.

— Я хотіла би купити капелюх, одначе найновішого фасону.

— Пані будуть такі добрі піддівати хвилиночку, мода саме змінюється.

— Колиб я вас, панно Марійко, поцілував, що ви зробилиб?

— Я ніколи не думаю про небезпеку, доки її нема. — А коли вже є? — Тоді зумію сімло глянути й в очі!